

THE PRESENTARY RELATIONSHIP OF PARENTS FOR THE ESTABLISHMENT OF EFFECTIVE APPROACHES FOR THE PURPOSE OF PREVENTION OF AGRESSION IN CHILDREN FROM THE PRIMARY SCHOOL EDUCATION

Vesela Ivanova Bozhkova

SWU Neofit Rilski, Bulgaria, vesela_bojkova@abv.bg

Abstract: To reduce aggression in children, parents emphasize the preventive importance of improving communicative and cognitive skills among adolescents. Parents are looking for more information about the normal psychological and emotional development of children for their age. At the level of primary prevention of aggression there is not enough emphasis on this issue. Basically, after the study, it turns out that children show aggression everywhere because they often feel affected by the actions of their classmates. Very often aggressive children do not understand the situation properly. The manifestations of verbal aggression are the most common among children. According to parents, the good example of behavior is a more effective corrective for preventive change in adolescent behavior than censorship, rewards, and penalties. A primary criterion that should be dealt with at the level of primary prevention of aggression is, according to parents, a clear and specific plan to the implementation of preventive action. Preventive activities according to parents should be allocated to preventive roles at the level of primary prevention. There is a clear and concrete plan to counteract aggression in children. This preventive plan can be accomplished by involving parents, children, teachers and other professionals concerned with overcoming aggression in socio-pedagogical training. This preventive socio-pedagogical training will be effective, implemented with a common thematic core and various preventive activities. Conflict relationships between children and the reference environment at primary prevention level need to be realized by building a supportive environment. According to parents, the high level of aggressive behavior in their children is related to aggressive role models that watch children at school on TV, friends, and other perceptual and cognitive perceptions. As main strategies to improve the level of primary prevention of aggression, parents indicate the extension of early prevention activities. Innovations regarding strategies to improve the level of primary prevention of aggression are needed by the majority of parents surveyed. These innovations need to be realized through teamwork at the level of primary prevention of aggression in children of primary school age.

Keywords: Innovations to improve the level of primary prevention of aggression; approaches to resolving conflicting relationships. The research is in the field of social sciences.

ПРЕВАНТИВНОТО ОТНОШЕНИЕ НА РОДИТЕЛИТЕ ЗА УСТАНОВЯВАНЕ НА ЕФЕКТИВНИТЕ ПОДХОДИ ЗА РЕАЛИЗИРАНЕТО НА ПРЕВЕНЦИЯ НА АГРЕСИЯТА ПРИ ДЕЦАТА ОТ НАЧАЛНА УЧИЛИЩНА ВЪЗРАСТ

Весела Иванова Божкова

Югозападен университет "Неофит Рилски", гр. Благоевград, vesela_bojkova@abv.bg

Резюме: За намаляването на агресията при децата, родителите акцентират върху превантивното значение на подобряването на комуникативните и когнитивните умения между подрастващите. Родителите, търсят повече информация, относно нормалното психологичното и емоционалното развитие на децата за съответната възраст. Според тях на ниво първична превенция на агресията не се акцентира достатъчно върху този въпрос. Основно след проведеното проучване се оказва фактът, че децата проявяват агресия навсякъде, защото много често се чувстват засегнати от постъпките на своите съученици. Много често проявяващите агресия деца не разбират правилно ситуацията. Проявите на вербална агресия се оказват най-чести, сред децата. Според родителите добрият личен пример на поведение е по-ефективен коректив за превантивна промяна на поведението у подрастващите в сравнение с порицанието, наградите и наказанията. Основен критерий по който трябва да се работи на ниво първична превенция на агресията, според родителите е ясният и конкретен план за реализирането на предпазвателната дейност. Предпазвателни дейности според родителите, трябва да бъдат разпределени в превантивни роли на ниво първична превенция. Необходим е ясен и конкретен план за противодействие на агресията при децата. Този превантивен план, може да бъде изпълнен, чрез включването на родителите, децата, учителите и други специалисти, имащи отношение към преодоляването на агресията в социално-педагогически тренинг. Този

предохранителен социално-педагогически тренинг, ще бъде ефективен, реализиран с едно общо тематично ядро и различни предохранителни дейности. Безконфликтни взаимоотношенията на децата с референтната обкръжение на ниво първична превенция е необходимо да бъдат реализирани, чрез изграждане на подкрепяща среда. Според родителите високото ниво на агресивни прояви у техните деца е свързано с агресивни примери на подражание, които наблюдават децата в училище по телевизията, сред приятели и други проблеми на ниво перцептивни и когнитивни възприятия. Като основни стратегии за подобряване нивото на първичната превенция на агресията, родителите посочват разширяването на обхвата на дейностите по ранна превенция. Иновации относно стратегиите за подобряване нивото на първичната превенция на агресията са необходими според голяма част от изследваните родители. Тези иновации е необходимо да бъдат реализирани, чрез екипна дейност на ниво първична превенция на агресията при децата от начална училищна възраст.

Ключови думи: Иновации за подобряване нивото на първичната превенция на агресията; подходи за разрешаване на конфликтни взаимоотношения. Изследването е в областта на социалните науки.

УВОД

Анкетираните родители от град Благоевград са осем ма брой. Според тях основните **предохранителни дейности**, трябва да бъдат разпределени в превантивни роли на ниво първична превенция, именно 50% от анкетираните родители намират за необходимо в превантивния процес всеки авторитет да изпълнява, определена функция. На ниво първична превенция **алтернативните подходи за безконфликтни взаимоотношенията на децата с референтната обкръжение** е необходимо да бъдат реализирани, чрез изграждане на подкрепяща среда, това мнение споделят 50% от запитаните респонденти. Според 33,33% от родителите високото **ниво на агресивни прояви** у техните деца е свързано с агресивни примери на подражание, които наблюдават децата в училище по телевизията, сред приятели и пр.

ОСНОВНА ЧАСТ

Анализ на анкетни карти за установяване нивото на първична превенция при агресивни прояви у децата от начална училищна възраст (за родители, гр. Благоевград)

На първи въпрос (по критерии - предохранителни дейности) **„Според Вас каква е ролята на възпитанието при реализирането на първичната превенция на агресията у децата от начална училищна възраст?“** и 12,5% от запитаните родители посочват за отговор - има предохранителен характер; 87,5% приемат възпитанието за основа на първичната превенция.

На втори въпрос (по критерии - предохранителни дейности) **„В какви съвместни форми участвате с училището при реализирането на първичната превенция на агресията у децата?“** и 2,5% организирани превантивни родителски срещи; 60% социално-педагогически тренинг за предохраняване и отстраняване на агресията в които участват учители, родители, ученици, педагогически съветници и социални работници, предоставящи статистически данни, относно вредата от агресията; 62,5% консултации с класният ръководител и училищният психолог.

На трети въпрос (по критерии - предохранителни дейности) **„В какви превантивни дейности, бихте насочили детето си да участва?“** и 62,5% от анкетираните родители акцентират върху спорта, като ефективна мярка за превенция; 62,5% пренасочване на агресивната енергия, чрез сублимация т.е. превръщане на енергията в полезна, когато детето се занимава, например с изкуство и различните му разновидности и пр.; 37,5% извънучилищни дейности свързани с кръжоци и клубове по интереси; 25 % включване на детето в превантивни програми.

На четвърти въпрос (по критерии - предохранителни дейности) **„По какви въпроси според вас трябва да се работи в насока първична превенция?“** и 25% овладяване на проактивни поведенчески стратегии; 50% социално-педагогически тренинг в училище, като иновативна превантивна форма срещу агресия; 75% подобряване на взаимодействието между семейството и училището.

На пети въпрос (по критерии - алтернативни подходи за безконфликтни взаимоотношенията на децата с референтната среда) **„По какъв начин според Вас могат да се усвоят от децата партньорски, безконфликтни взаимоотношения, при които отсъства агресия?“** и 50% от изследваното родителско мнение отдиференцира следното, чрез личен пример; 12,5% чрез възпитателни мерки; 62,5% чрез усвояване на поведенчески проактивни модели по-време на групови тренинги, включващи беседи, интерактивни игри, решаване на казуси и пр.

На шести въпрос (по критерии - алтернативни подходи за безконфликтни взаимоотношенията на децата с референтната среда) **„Бихте ли отишли на квалификационни курсове за подобряване уменията,**

относно проблема как да помогнем на агресивните деца да изкоренят, този начин на поведение от взаимоотношенията си с околните?” и 100% от родителите отговарят с да.

На седми въпрос (по критерии - алтернативни подходи за безконфликтни взаимоотношения на децата с референтната среда) **„Ако детето Ви постъпи агресивно, коя от следните превантивни стратегии бихте избрали за подход?”** и 87,55% от родителите отговарят с вместо да му задавам критикуващият въпрос: **Защо така?** Задавам на детето, сондиращи въпроси от тип: **Кой? Какво? Как? Къде?**; 25% възможност за развитие на нагледно-образното мислене и емоционалната интелигентност т.е. един еднозначен поглед, замълчаване и прегрътка е по-силен коректор и мощен стимул за промяна на поведението; 25% работите посочват, че се подхожда, превантивно към детето, чрез стратегически подход, примерен вариант на проактивно поведение.

На осми въпрос (по критерии - ниво на агресивни прояви) **„Във какво се проявява най-често агресията на вашето дете?”** и 12,5% отвърща, когато го обиждат; 25% проявява вербална агресия; 25% непрекъснато обижда; 12,5% проявява агресията си в спор; 12,5% най-често проявява своята агресия, чрез повишаване височината и силата на гласа си.

На девети въпрос (по критерии - ниво на агресивни прояви) **„Забелязвали ли сте в обкръжението на детето си да има личности с агресивни прояви?”** 62,5% от родителите казват, да; 12,2% не повече от обичайното агресивно поведение на обществото ни; 25% понякога да.

На десетити въпрос (по критерии - ниво на агресивни прояви) **„Кога най-често се проявява агресията на вашето дете, когато е на училище, сред приятели или у дома?”** и 12,5% когато не му се обърне внимание; 25% у дома при несъгласието на изпълнението на някои фори и правила; 25% у дома и в училище; 35% само в училищната общност; 12,5% когато е уморено; 12,5% навсякъде, защото се убижда и не разбира правилно ситуацията; 12,5% зависи от ситуацията, може би е имало навсякъде.

На единадесети въпрос (по критерии - ниво на агресивни прояви) **„Какви превантивни стратегии, бихте предложили относно агресията при децата?”** 12,5% информираност на родителите за психологичното и емоционалното развитие на децата за съответната възраст; 12,5% групови тренинги и модели на поведение при децата, както и при децата-родители; 12,5% много разговори и спокойствие; 37,5% посочват за отговор неznam; 25% отбелязване на агресивният момент и посочване на вариант на корекция на поведение, 12,5% тренинги консултативни индивидуални за всяко дете.

На дванадесети въпрос (по критерии - стратегии за подобряване нивото на първичната превенция на агресията) **„В какви превантивни програми, бихте включили детето си?”** и 25% развиване ресурсите за справяне с трудностите; 37,5% по-добра обратна връзка (комуникативни умения); 25% научаване на ефективни модели на поведение; 25% по-реалистична преценка на последствията от поведението; 50% подобряване способността на децата за възприемане на собствените и чужди настроения, нагласи, чувства и реакции (развитие на емоционалната интелигентност; 50% научаване на различни стратегии за справяне с гнева; 12,5% намаляване риска от криминални прояви и девиантни поведения; 12,5% изграждане на социално приемлив стил на поведение; 37,5% формиране на социални умения.

На тринадесети въпрос (по критерии - алтернативни подходи за безконфликтни взаимоотношения на децата с референтната среда) **„Какво според Вас, трябва да се промени в училището, като институция, за да се редуцира агресията сред учениците?”** и 12,5% повече психолози към училищата, които ще регулират справянето с агресивното поведение при децата, заедно с учителите и родителите; 12,5% по-голяма строгост от страна на учителите; 12,5% неznam; 12,5% отценка забележка относно поведението на ученика; 12,5% училището да подпомага родителите за справянето с проблема; 25% подобряване на реда и дисциплината; 12,5% да не се правят компромиси и да се погледне даден проблем веднага и да не се чака.

На четиринадесети въпрос (по критерии - стратегии за подобряване нивото на първичната превенция на агресията) **„Какво бихте променили в своето поведение, мислейки, че това ще повлиява ползотворно върху поведенческите стратегии на детето Ви?”** и 12,5% каквото е нужно ще направя в зависимост от ситуацията; 12,5% да разбирам детето си по-добре; 12,5% личн пример, лично поведение; 37,5% търпение; 12,5% позволяване на по-малко неща; 12,5% да има въздържание от непрекъснато контролиране на ситуацията и шанса детето да избере само, макар и не по вкуса и предценката на възрастния.

На петнадесети въпрос (по критерии - стратегии за подобряване нивото на първичната превенция на агресията) **„Кои превантивни техники, според Вас е необходимо да усвои вашето дете?”** 25% от родителите отговарят с развитие на чувствителност към телесните сигнали на гнева, детето да определи, как реагира тялото му, когато се ядосва и по този начин да овладее гнева си, тренирайки самоконтрол; 25% пренасочване на агресивната енергия в полезна, чрез участие в различни подвижни игри, свързани с

рисуване, работа с пластилин, балони, пясък, топка и пр.; 12,5% обсъждане на ситуациите и поощряване на конструктивното изразяване на гнева; 62,5% превантивна работа по опознаване и изразяване с думи на собствените емоции, както и разчитане емоциите на околните; 37,5% обсъждане на проблематичната случка и възможни алтернативни реакции в които отсъства агресивно поведение; 12,5% придобиване на опит в общуването.

На шестнадесети въпрос (по критерии - стратегии за подобряване нивото на първичната превенция на агресията) „Работата по ранната превенция на агресията, какво трябва да включва според Вас?” 50% от родителите отговарят с децата да се информират за различни явления и актуални теми относно детската агресия, това може да стане в урока, играта, дейности извън училище и пр.; 37,5% идентифициране и преодоляване на емоционалните проблеми у децата; 12,5% изграждане на иновативни възпитателни подходи; 25% разработване на училищни програми за сигурна и стимулираща среда; 37,5% подпомагане на родителите да се справят с проблема; 12,5% квалификационни курсове за учители; 25% установяване на нравствени ценности и правила в класа, свързани с предотврътяването на агресивно поведение; 12,5% промяна на мисленето и реактивността, относно агресията; 12,5% превантивни подходи; 25% позитивиране на конфликта, именно конфликтите следва честно и конструктивно да се разрешават, опитите да се пренебрегват са на практика основната причина за проявите на агресия в училище, приемайки конфликтите, като нещо с което лесно можем да се справим, чрез консенсус, учениците започват да овладяват позитивни методи за общуване.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

<i>Критерий</i>	<i>Анкетна карта за родители гр. Благоевград</i>		
	Показатели	% по показателите	% по критериите
1. Предохранителни дейности	1.1. превантивни роли на ниво първична превенция; 1.2. превантивни фактори; 1.3. превантивни форми; 1.4. превантивни тематични ядра.	50% 31,25% 31,25% 25%	34,78%
2. Алтернативни подходи за безконфликтни взаимоотношенията на децата с референтната среда	2.1. изграждане на подкрепяща среда; 2.2. подобряване на партньорските комуникативни умения; 2.3. поведенчески проактивни примери 2.4. изясняване същността на реализацията на превантивните отправни гледни точки.	50% 14,29% 31,25% 27,5%	30,76%
3. Ниво на агресивни прояви	3.1. честота на проявление на агресия; 3.2. агресивни примери на подражание; 3.3. средата в която се проявява агресията; 3.4. поведенчески стереотипи.	17,5% 33,33% 16,67% 18,75%	21,56%
4. Стратегии за подобряване нивото на първичната превенция на агресията	4.1. разширяване обхвата на дейностите по ранна превенция; 4.2. личностна квалификация; 4.3. допълнителни превантивни програми; 4.4. всеобхватност на превантивните техники.	22,73% 16,67% 25% 29,17%	25,39%

Като основни стратегии за подобряване нивото на първичната превенция на агресията 22,73% от респондентите акцентират върху разширяване обхвата на дейностите по ранна превенция. Необходимостта от по-добра обратна връзка при интеракциите между децата, посочват 37,5% от родителите. Посочва се и превантивното значение за подобряването на комуникативните умения между подрастващите. Голяма част от родителите, търсят повече информация, относно нормалното психологичното и емоционалното развитие на децата за съответната възраст. Според тях на ниво първична превенция на агресията не се акцентира достатъчно върху този въпрос. Основно след проведеното проучване се оказва фактът, че децата проявяват

агресия навсякъде, защото се чувстват убедени, много често и не разбират правилно ситуацията. Проявявите на вербална агресия се оказват най-чести, сред децата.

ЛИТЕРАТУРА

Павлова, Людмила. (2008) Квалификационен курс по ранна превенция. В: сп. „Обществено възпитание”, кн.3, с. 73-74.,

Савов, С., Такиева, Янка. (2007) Децата, семейството, училището и обществото в началото на XXI век. Издателска база: „Камелия Дизайн ООД”, София,

Херцог, Рупърт. (2009) Насилието не е решение. Превенция на насилието и управление на конфликтите в училище. Издателство: „Просвета”, София,